

Pratarmė

Į klausimą apie filosofijos prigimtį skirtingi mąstytojai atsako įvairiai, remdamiesi savo pasaulėjauta ir vidiniu arba išoriniu raginimu, skatinančiu analizuoti atsakymo sudėtį. Platono laikais šio klausimo kėlimas buvo pagrindas bent per deivės Eos rožinių pirštų kepstelėjimą užgauti gamtos harmonijos ir žmogui aktualių vertybių sąlyčio stygas kiek leidžia žmogaus baigtinybė. Ieškant šios kalbos ir vertybių ištakos, prasmingais tapo įvairūs kiti klausimai, svarstantys draugystės, meilės, saiko, tinkamos valstybės santvarkos, teisingumo ir kitas mąstančiam žmogui svarbias idėjas. Bėgant šimtmečiams filosofijos klausimų spektras taip pat kito, o į tikrovės dinamiką reaguojantys įvairių epochų mąstytojai mėgino atliepti šiuos pokyčius naujais klausimais ir temomis. Šie procesai skatino vis didėjančią filosofijos sričių diferenciaciją ir naujų jos šakų atsiradimą. Šiuolaikybėje esama daugelio filosofijos krypčių, pradedant sporto filosofija ir baigiant biofilosofija. Reikšmingiausios filosofijos kryptys šiuolaikybėje – tai iš Wittgensteino klausimų apie žmogaus mąstymo struktūrą ir kalbos sąveiką atsiradusi analitinė filosofija, turinti papildomų variacijų – mokslo, sąmonės filosofija; fenomenologija, kylanti iš Husserlio svarstymų apie žmogaus sąmonės ir supančios tikrovės ryšį, taip pat tarpkultūrinė arba komparatyvistinė filosofija, prabylanti apie heterogeniškų civilizacijų mąstymo bendrumą, kuriame išryškėja tam tikri modalūs kultūriniai skirtumai.

Filosofijos prigimties klausimas kreipia žvilgsnį link filosofinio mąstymo tapatybės apskritai, o štai klausimas – kas yra tarpkultūrinė filosofija – orientuoja link skirtingų kultūrų tyrinėjimo, kuriame atsiskleidžia konkreti lyginamų tautų išmintis. Verta pažvelgti į apibrėžimą, kad geriau suprastume, kas slypi tarpkultūrinės filosofijos sąvokoje. Lankant svečią šalį svarbu sužinoti pageidaujamus dalykus iš vietinių. Šiuolaikinė filosofija dažnai suprantama kaip kelionė, kurios metu klausinėjami skirtingų mąstytojų tekstai. Dėl šios priežasties pirmiausiai norisi pasiteirauti, kas yra tarpkultūrinė filosofija, jos pačios atstovų. Pasak Karlsrujės (Karlsruhe) universiteto filosofijos profesoriaus Gregoro Paulio, „tarpkultūrinė filosofija – tai tokia filosofija, kurios objektai yra ne tik kultūros ar kultūriškumas, t. y. žmonių sukurtos gyvenamosios formos ir jų bruožai, bet taip pat skirtingų kultūrų filosofijos. Dėl to tarpkultūrinė filosofija yra filosofija, pasižyminti metafilosofiniu pobūdžiu. Taip daugelyje tyrinėjimų tarpkultūrinė filosofija turi būti traktuojama kaip

ypatinga pastanga, skirta perskaityti konkrečių kultūrų filosofus bei jų filosofavimą, siekiant pirmiausia savitai mąstyti“ (Paul 2008:16). Šis tarpkultūrinės filosofijos apibrėžimas suteikia koncepto svarstymui tarpinę padėtį, kurioje išryškėja keli galimi tarpkultūrinės filosofijos veiklos barai. Kaip ir bet kuriai kitai akademinės filosofijos rūšiai tarpkultūrinei lygiai taip pat yra būdingas rymojimas ties hermetinio tyrinėjimo, grįsto konkrečios mokyklos tekstuose užrašytų idėjų pažinimu, ir tarp plataus universalaus žvilgsnio kultūrinio kitoniškumo atžvilgiu, slenkščiu. Ir tik nuo paties filosofo priklauso, ar žengdamas šiuo taku jis galės pasinerti į jau minėtą išminties versmę.

Šios monografijos koncepto užuomazgos pradėjo formuotis praslinkus keleriems metams po 2013 m. stažuotės Vokietijoje, kurios metu buvo galimybė detalai susipažinti su tarpkultūrinės filosofijos atstovų – Ramo Adharo Mallio, Franzo Martino Wimmerio, Wilhelmo Halbfasso, Heinzo Kimmerle's, Raulio Fornet-Betancourt'o, H. R. Yousefio – bei artimų jiems savo mąstymu filosofų originaliais darbais, taip pat konsultuotis su šioje srityje dirbančiais vokiečių specialistais. Tad pirmiausia norėčiau padėkoti Kelno universiteto profesorei a. a. Claudiai Bickmann, konsultavusiai tarpkultūrinės filosofijos klausimais. Nuoširdžiai dėkoju knygos recenzentams prof. Tomui Sodeikai, prof. Nagliui Kardeliui, dr. Tautvydui Vėželiui, redaktorei Margaritai Dautartienei, maketuotojai Skaistei Ašmenavičiūtei, LKTI Komparatyvistinių kultūros tyrimų skyriaus darbuotojams bei visiems, kurie patarimais ir moraliniu palaikymu padėjo parengti šią monografiją spaudai.